

אָבֵל לֹא עַל הַמָּנוּת שֶׁל חוֹל בַּיּוֹם טוֹב - שאין מטילים גורל על מנות הקדשים שהקריבו בחול קודם יום טוב (רש"י; ראב"ד יו"ט ד, כ), שדוקא על קדשים שנשחטו ביום טוב התירו להטיל גורל כדי שלא יריבו, אבל על קדשים שנשחטו מאתמול לא התירו, כיון שיכלו להטיל מאתמול (תוס' יו"ט כג, ב בדעת רש"י; וראה תוס' ד"ה מטילין). ויש שפירש, שהטעם שהתירו להטיל גורל על הקדשים, הוא משום חייבו מצוה (רמב"ם יו"ט שם, וכע"ז בפי"מ להרמב"ם כג, ב), ומטעם זה מותר להטיל גם על קדשים שהקריבו אתמול, ו'על המנות של חול' שלא התירו, פירושו מנות של חולין (מגיד משנה ותוס' יו"ט שם; אמנם הר"ן סד, א מדפי הר"ף כתב, שגם לרמב"ם בקדשים של אתמול אסור).

ולדעת הסוברים שאסור להטיל גורל על קדשים שיכל להטיל עליהם מאתמול, הוא הדין שאסור להטיל גורל לצורך מצוה אם יכל להטילו מאתמול. אבל לדעת הסוברים שמותר להטיל גורל גם על קדשים שיכל להטיל עליהם אתמול, אף גורל לצורך מצוה שיכל להטילו מאתמול, מותר (מג"א שכב, ט). ודוקא כשהגורל נעשה כדי לחלק דבר, אבל לכולי עלמא מותר להטיל גורל מי יאמר קדיש או מי יעלה לתורה, שהרי מצינו שביום הכיפורים (והוא הדין בשאר שבתות השנה (נתיב חיים [לבעל הקרבן נתנאל] על המג"א שם)) היו מטילים גורל בבית המקדש מי ישחט ומי יזרוק (שם).

אָסוּר לְעַמּוֹד בְּבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רֶשַׁע שְׁנֵאמַר וְשִׁעְרֵי יָרְקוּ שָׁם - שכן ציוה הקב"ה שירקדו שם שעירים ולא אנשים, ומחמת הבריות שנכנסות, המזיקים מסתלקים, ונמצא שהעומד שם מבטל גזירת הקב"ה (ע"פ רש"י ומיוחס לר"ן). ויש שפירש, שאסור לעמוד שם שמא יזיקוהו השדים (מהרש"א).

עַם בְּנֵי וְעַם בְּנֵי בֵּיתוֹ אֵין וְכוּ' מֵאֵי טַעְמָא כְּדָבָר יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל - וכיון שאין הלכה כרב יהודה בשם שמואל (ראה ב"מ עה, א), לכן להלכה גם עם בני ובני ביתו אסור, ואפילו בחול (רשב"א ריטב"א וחי' הר"ן בשם הראב"ד). ויש סוברים שדוקא בהלואה ממש אין הלכה כרב יהודה, שמא יבואו מתוך כך להתיר גם בריבית דאורייתא, אבל כאן אינו אלא חשש שמא יבואו להתיר משחק בקוביא שאסור רק מדרבנן, ולכן עם בני ובני ביתו מותר (רמב"ם שבת כג, יז, וריטב"א וחי' הר"ן ומגיד משנה שם בדעתו).

■ להלכה, המחלק מנות שוות בשבת, אם לבני ביתו - יכול להטיל עליהם גורלות, ואם לאחרים אסור. ובמנות שאינן שוות, אסור להטיל גורל אפילו לבני ביתו ובחול, משום שהוא בכלל משחק בקוביא [כדעת הראב"ד]. ויש אומרים שלבני ביתו מותר להטיל גורל אפילו במנות שאינן שוות, מפני שאין מקפידים זה על זה [כדעת הרמב"ם] [שו"ע או"ח שכב, ג, ומשנ"ב שם, וראה שם פרטים נוספים].

מְשׁוּם קְבִיא - והמשחק בקוביא עובר משום גזל, שאסמכתא היא, שזה שכנגדו סומך שיזכה בגורל, ואילו היה יודע שלא יזכה לא היה מתרצה מתחילה, ואסמכתא אינה קונה (רש"י). ויש שפירש, שהמשחק בקוביא אינו אסמכתא, שהרי לא ידע מראש אם יזכה או לא, ומכל מקום אסור לעשות כן, שכאשר חבירו מפסיד אינו נותן לו בלב שלם, ועוד, שמא יתרגלו לעשות כן בקביעות ולא יעסקו בישובו של עולם (ריטב"א; וראה בסנהדרין כד, ב מחלוקת אמוראים אם אסמכתא אסורה משום גזל).

המשך מעמוד קמט.

בְּנֵי חֲבוּרָה הַמְּקַפְּדִין זֶה עַל זֶה עוֹבְרִין מְשׁוּם מְדָה וְכוּ' - וכל אלו אסורים בשבת, גזירה שמא יכתוב (רש"י; תוס' ד"ה בני; ריטב"א). ויש שפירשו, שאף בחול אסורים, שכיון שמקפידים זה על זה, נחשב משחק בקוביא ואסור (מיוחס לר"ן; וראה ריטב"א בשם יש מפרשים), ודברי הברייתא מתפרשים כך: 'עוברין משום מדה וכו' - אף בחול, 'משום לוויין וכו' - ביום טוב (תוס' ב"מ עה, א ד"ה ומשום, בשם י"מ).

פלוגי, אסור לקרות בו בשבת (שו"ע או"ח שז, טו, וראה במשנ"ב מהר"ו דרשו הע' 65 פרטים נוספים). ולהסתכל בדיוקנאות שעשויות לשם עבודה זרה, אסור אף בחול, ואם עשויות לנוי מותר [כדעת תוס' והרא"ש]. ויש אומרים שאף בעשויות לנוי אסור [כדעת תוס' רי"ד], וגם לדעתם, דוקא הסתכלות אסורה, אבל ראה בעלמא מותרת (ביאה"ל שם, טז ד"ה ועובר).